

Poděkování

Při přípravě tohoto románu jsem čerpal z celé řady knih a časopisů. Zvláště významným pramenem pro mne byly následující tituly: Jonathan Bate, *John Clare*; Roger Sales, *John Clare: A Literary Life*; Robert Bernard Martin, *Tennyson: The Unquiet Heart*; a Pamela Faithfull, dizertační práce *Matthew Allen MD, chemical philosopher, phrenologist, pedagogue and mad-doctor, 1783–1845*. Jak čtenáři těchto historických pojednání snadno poznali, při fikčním zpracování příslušného materiálu jsem si v mnoha směrech počínal volně, události, jež zabraly několik let, jsem zkomprimoval do období sedmi ročních dob, zcela jsem ponechal stranou některé důležité aktéry a jiné jsem si naopak vymyslel.

Doslov

Ve víru šílenství aneb znovuzrození Johna Clara v britské literatuře

Román *Vířící bludiště*, třetí kniha Adama Fouldse a jeho druhý román, byl nepochybně jednou z událostí roku 2009 v britské literatuře. Kniha mladého prozaika zaujala kritiku, byla vřele přijata čtenáři, Fouldsovi se dostalo chvály od kolegů spisovatelů a v neposlední řadě byla nominována na tolik ceněnou Bookero-vu cenu. Fouldsův kolega Julian Barnes dílo komentoval slovy: „Loni mě velice zaujala Fouldsova rozsáhlá báseň *Porušený slib*, a tak trochu cynicky jsem si říkal, zda po přečtení jeho nové knihy *Vířící bludiště* nebudu mít nutkání autorovi diskrétně poradit, aby se držel poezie... [jeho nová kniha] však není ‚básnický román‘, nýbrž román zcela plnokrevný, bohatý svým pochopením šílenství, přičetnosti a oné překrývající se kategorie uprostřed.“ K těmto slovům lze dodat jen velmi málo: Fouldsovi se na velice zhuštěném prostoru podařilo zpracovat několik významných témat: komplikovaný, a do značné míry proměnlivý vztah mezi šílenstvím a rozumem na úsvitu industriální viktoriánské éry, proměnu literárního i uměleckého vkusu v první polovině 19. století, proměnu anglického venkova, který během několika málo let zcela změnil podobu, již si držel po staletí a jež tak silně inspirovala anglickou literaturu.

Adam Foulds, nové jméno na britské literární scéně

Adam Foulds si o pozornost čtenářů řekl poměrně rázně již svým prvním románem *Pravda o těchto zvláštních časech* (*The Truth of These Strange Times*). Ten vyšel v roce 2007 a absolvent vě-

hlasného kursu tvůrčího psaní na Východoanglické univerzitě (stejný kurs navštěvovali třeba Ian McEwan nebo Kazuo Ishiguro) v něm zachycuje putování dvou dospívajících chlapců, kteří se potkají čirou náhodou. Cesta je příběhem jejich objevování světa, v každodenním kontaktu si uvědomují, nakolik se jejich dosavadní životní zkušenosti liší. Přestože jako celek kniha nepůsobí úplně kompaktně a zejména její druhá polovina a závěr by snesly sevřenější zpracování, už v debutu prokázal Foulds obrovský cit pro jazyk a vypravěčské mistrovství. Po knize, jež si získala uznání kritiky, však nenásledoval další román, nýbrž dlouhá báseň s názvem *Porušený slib* (The Broken Word), v níž čtenáři předkládá obrázek z povstání Mau Mau v Keni padesátých let. Hlavní protagonista příběhu, osmnáctiletý muž, se musí vyrovnat nejen s přechodem od dětství do dospělosti, ale především s obtížnou a leckdy hodně zmatenou situací ve své zemi. Foulds svou narativní báseň staví na důkladné historické rešerši, již ovšem doplňuje o stejně důležitou dávku představivosti. Výsledkem je dílko jazykově neotřelé, originální, čtivé, ovšem zároveň velice znepokojivé: v osobě hlavního hrdiny, oxfordského studenta a člena britské osadnické komunity v Keni předkládá Foulds čtenáři zvláštní konflikt nevinnosti a viny, poklidného a bohatého světa Oxfordu na straně jedné, brutální Afriky na straně druhé. Keňská válka za nezávislost v britské literatuře neměla ani zdaleka takový ohlas jako například alžírská válka v literatuře francouzské. Povstáním se inspirovali zejména afričtí spisovatelé (Ngugi wa Thiong'o nebo Marjorie Oludhe), jinak tato krvavá kapitola britských poválečných dějin byla vytěsněna na okraj literárního zájmu. Až v roce 2005 vydala harvardská historička Caroline Elkinsová šokující (a poněkud zavádějící) historickou knihu *Účet za impérium: příběh britského gulagu v Keni* a Fouldsova báseň je prvním básnickým zpracováním této historické události. Zatímco zmíněná historička ve své knize chce především šokovat a její text je psán z výrazně antiimperiálních pozic, kdy všechnu vinu svaluje na bílé kolonizátory a naopak zvěrstva páchaná bojovníky Mau Mau zamlčuje (za což ji kritizovali samotní afričtí historici), Fouldsova báseň nabízí podstatně plastičtější a problematičtější

obrázek krvavých událostí. K plastičnosti a přesvědčivosti Fouldsova obrazu přispívá silnou měrou i to, že hlavní hrdina je pojímán jako lidský jedinec – není to typ, nýbrž konkrétní člověk. Elkinsová líčí britskou koloniální třídu jako skupinu povrchních hedonistů, Foulds nabízí prizmatem jedince obrázek daleko komplikovanější a jeho prostřednictvím nám ukazuje obraz světa, který se vymyká snadné kategorizaci, světa, jenž vůbec není takový, jaký bychom ho chtěli mít, a to nejen proto, že je krutý, ale též proto, že často jsme sami nuceni ke krutostem, abychom vůbec přežili.

Vířící bludiště a inspirace 19. stoletím

Vířící bludiště je dalším z mnoha současných britských románů, které se inspirovaly 19. stoletím. To současné britské prozaiky přitahuje čím dál víc a dokonce vznikl i samostatný žánr, ostrovní kritikou označovaný jako neoviktoriánská próza. Do tohoto žánru by šly zařadit ságy Sarah Watersové, monumentální román Charlese Pallisera *Quicunx* anebo skvělou historickou fresku *Kvítek karmínový a bílý* Michela Fabera a další. V atmosféře obnoveného zájmu o historii a historické romány jako by 19. století bylo obdobím, které nejvíce vybízí k nové interpretaci; po zdrcujícím odsudku modernistů, kteří tuto dobu namnoze vnímali jako dobu pokrytectví, falše a morální strnulosti, se při bližším pohledu, živějším řadou seriózních historických knih, ukazuje, že taková charakteristika není tomuto období zcela práva, že 19. století bylo dobou, která byla v mnohém úchvatná. *Vířící bludiště* zachycuje viktoriánskou epochu ne v jejím rozpuku, ale v době, kdy se teprve rodí: literární vkus se od poezie, dominantního žánru klasicismu a zejména romantismu, obrací k románu; otevírají se značné možnosti pro podnikání; výroba vstupuje do mechanického věku a objevuje se pokrok v lékařství a léčbě duševních chorob. Všechny tyto aspekty společenské proměny dokáže Foulds na velice hutném prostoru zachytit.

Historické romány se obvykle vyznačují důkladnou rešerší a nejinak je tomu v případě *Vířícího bludiště*. Podobně jako u své

narativní básně situované do Keni, i ve *Vířícím bludišti* Adam Foulds nastudoval obrovské množství historických detailů, na nichž staví spekulaci, která je výchozí premisou knihy. Je historicky ověřeno, že v nové léčebně Matthewa Allena v eppingském lese pobýval v letech 1837 až 1841 pozdně romantický básník John Clare. Stejně tak je nade vší pochybnost historicky ověřeno, že v téže době se do blízkosti sanatoria přistěhovala rodina Tennysonových, neboť bratr pozdějšího slavného viktoriánského básníka se v Allenově zařízení léčil. Další událostí, která se dochovala v historických pramenech, je nešťastná investice Tennysonových do Allenova plánu na výrobu dřevěných dekorací mechanickým strojem. Na tomto základním půdoryse staví Foulds svůj román: John Clare a Alfred Tennyson se v něm míjejí, Clare je za zenitem, nedočkal se uznání a jakožto básník neurozeného původu nebyl brán vlastně nikdy vážně... Autor to vyjadřuje pregnantně: „Kdysi to bývalo jiné: v dobách, kdy se styděl za dusot svých okovaných bot na leštěných podlahách sídel svých urozených mecenášů, když přicházel jako kuriózní génius, zvaný přes rozdíl společenských vrstev k rozhovoru a na prohlídku a poté byl odeslán do místností pro služebnictvo, kde ho nakrmili, než šel zase zpátky do své chalupy.“ Tennyson se zatím potýká s nepřízní literárních kritiků, nicméně to neznamená, že by cítil s Clarem nějakou sounáležitost, naopak starším básníkem opovrhuje („John Clare, ten venkovský básník? Ach tak. To je...“ zamračil se Tennyson), pro jeho zemitou poezii nemá pochopení, ostatně jako většina čtenářů té doby. Vlastně toto setkání/nesetkání dvou básníků je zvláštní okamžik: literární vkus se změnil natolik, že na scéně již není místo pro pozdně romantického Clara, nicméně na druhou stranu v něm ještě není místo pro uhlazeného Tennysona. Dva básníci se tak míjejí v jakémsi mrtvém bodě.

John Clare

Wordsworth, Coleridge, Byron, Shelley a Keats, to jsou jména, jež se člověku aspoň trochu obeznámenému s dějinami anglické literatury vybaví, když se řekne romantismus. Tito klasikové

anglické literatury měli to štěstí, že se stali součástí literárního kánonu velice záhy, někteří (Wordsworth, Coleridge, Byron) ještě za svého života, jiní (Shelley, Keats) nedlouho po své smrti. Je tak trochu ironií osudu, že básník, který svým původem a svou životní zkušeností měl tak blízko k ideálům romantismu, takové štěstí neměl.

John Clare zažil krátké období slávy a relativního finančního klidu jen krátce po vydání své první básnické sbírky *Básně popisné*. Tu vydal londýnský nakladatel John Taylor v roce 1820. Taylor byl nakladatel vydávající mladé, málo známé básníky – mimochodem dva roky před Clarem vydal Keatsovu báseň *Endymion*. Clarův básnický debut se těšil značnému úspěchu, básník získal finanční prostředky z autorských práv i ze sponzorských darů, což mu umožnilo zachránit rodiče před chudobincem, oženit se se svou těhotnou přítelkyní Marthou Turnerovou. Přesto se – na rozdíl od svých šťastnějších vrstevníků – nemohl věnovat jen psaní a dál se musel živit jako námezdní dělník v zemědělství.

Básně popisné měly úspěch na obou stranách Atlantiku – do Spojených států knihu dovezl Keatsův bratr George, který se sem vystěhoval v roce 1820. Bohužel úspěch – literární i finanční – to byl pro Clara ojedinělý. *Vesnický pěvec a další básně* z roku 1821 takovou odezvu již neměl, slavný *Pastýřův kalendář* vydaný v roce 1827 se dočkal větší pozornosti až ve 20. století. Poslední knihu za svého života vydal Clare v roce 1935. Nesla název *Venkovská múza* a ani ona přes velice pozitivní kritiky nenašla příliš velkou odezvu u čtenářů. Snad to bylo tím, že nadšení pro autentičnost venkova čtyři desítky let po vydání Wordsworthových a Coleridgeových *Lyrických balad* pomalu vyprchávalo a literární vkus širokých čtenářských vrstev se měnil. Dva roky po vydání knihy u básníka naplno propukla duševní choroba a na žádost své ženy byl umístěn do domova pro duševně choré.

John Clare do ústavu přišel v roce 1837 a podle Allena nejevil ani tak známky vyčerpání jako spíš psychického vyčerpání, které podle psychiatra bylo důsledkem „extrémní chudoby a přepínání jak tělesných, tak duševních sil“. Jinými slovy, podle Allena, který měl s finančními obtížemi své zkušenosti, skutečnou příčinou

Clarových psychických problémů byla chudoba. I proto se pokusil v roce 1840 oslovit šlechtice a získat pro Clara rentu (přispěli hlavně aristokraté z okolí jeho rodiště, lord Fitzwilliam a markýz z Northamptonu). Přes veškerý komfort a Allenovy snahy však Clare v sanatoriu šťastný nebyl a jeho nervozita rostla. Můžeme se jen dohadovat, zda za tím bylo zhoršení psychické choroby, anebo (což se jeví pravděpodobnější) touha po kraji, který tak důvěrně znal a který mu v boji s chudobou dodával energii. Každopádně v roce 1841 ve svém zápisníku mluví o ústavu jako o „Allenově pekle“ a téhož roku uprechl. Bez peněz, jídla a jen s pintou piva se vydal na 120 kilometrů dlouhou cestu na sever, kde zprvu zůstával v péči své ženy, přes výzvy dr. Allena se odmítal do Eppingu vrátit a – když jeho pobyt mimo zařízení již nebyl možný – nakonec dožil v ústavu pro duševně choré v Northamptonu nedaleko svého domova.

Lze si docela dobře představit, že Clarova poezie londýnské čtenáře zaujala na počátku 19. století, stejně jako lze pochopit, proč tolik zaujala básníky na konci století dvacátého. Clare, někdy označovaný za „vesnického básníka“ nebo „anglického Burnse“, totiž dokázal ve svých básních a autobiografických textech zachytit intenzitu zkušenosti, která literatuře nebyla v té době příliš známá. Jistě, Wordsworth a Coleridge v předmluvě k *Lyrickým baladám* píšou, že chtějí básně zprostředkovat „běžným jazykem“, nicméně jejich obyčejný jazyk měl k tomu Clarovu stále hodně daleko. Clare k nám – stejně intenzivně dnes jako před sto padesáti lety – promlouvá jazykem námezdních rolníků, chudých vesničanů, kteří nevědí nic mytologii a jejichž svět končí za horizontem. Vlastně od středověké básně o Petru Oráčovi je Clare prvním autorem, který se zaníceně věnuje venkovskému životu nikoli z pohledu nižších vrstev. A jeho autobiografické texty, v nichž vzpomíná na dětství, na své dvojče, sestřičku, jež zemřela v útlém věku, zase svou intenzitou připomenou nejlepší básně Blakeovy či Trahernovy.

Přes poměrně malý počet knižně vydaných titulů byl Clare neobyčejně plodný autor. Jeho pozůstalost čítá před deset tisíc stran textu, básní, úvah, autobiografických úryvků. V roce 1821,

tedy když byl na vrcholu slávy, napsal pro svého nakladatele útlou knížku *Život Johna Clara* – jeho životopisci, zejména pak v poslední době Jonathan Bate, však přesvědčivě ukázali, že fakta uváděná v této knize je třeba brát s rezervou a že jsou v rozporu nejen s oficiálními farními záznamy, ale i s autobiografickými texty, které psal Clare později. Už tehdy se u básníka evidentně projevovala tendence ztotožňovat se s nějakým hrdinou: nejprve to byly postavy brakové literatury, pak slavné skutečné osobnosti, Byron, Burn, Shakespeare, Nelson nebo boxer Ben Caunt. Ostatně ve svém poblouznění v Eppingu začal přepisovat Byronovy básně, což skvěle zachycuje ve svém románu i Foulds.

Všemi jeho texty prolíná jedno velké téma a tím je příroda. Bylo řečeno, že Clare znal přírodu důvěrně, přímo. A miloval ji, nemohl bez ní žít. Kraj kolem rodné vsi je jeho životním prostorem, otevřené horizonty Fens mu dodávaly jistoty, byly příslibem volnosti pohybu, ale zároveň téměř mytický ohraničovaly prostor – Foulds tento životní pocit vystihuje geniálně v úvodní pasáži románu: „Byl to kluk z vesnice a věděl své. Myslel, že kraj světa je den cesty odtud, tam, kde se obloha, jež rodí mraky, na obzoru dotýká země. Myslel, že až tam dojde, najde hlubokou jámu, do které se zadívá a spatří všechna tajemství světa.“ Právě stesk po této důvěrně známé krajině byl důvod, proč se rozhodl utéct z poměrně luxusního blázince a vydat se bez prostředků na dlouhou cestu domů. A úzké sepětí s půdou bylo též důvod, proč jej tak prudce zasáhl zákon o scelování půdy. „Čemu se teď říká zákon, to je prostě zločin. Brát lidem společnou půdu je prachobyčejná loupež. Vzpomínám, jak tehdy s těmi svými aparáty přišli k nám do vesnice a začali vyměřovat, oplocovat a parcelovat. Cikány vyhnali. A chudé jakbysmet,“ říká Clare ve Fouldsově románu a jeho hlas zní neobyčejně autenticky. Stejně jako ztotožnění s cikány, které se v jeho textech objevuje poměrně často. Zde je třeba zdůraznit jednu věc: nevnímá je v nějakém romantickém smyslu jakožto nositele původních hodnot, rasu nezasaženou úpadkem civilizace; vidí je „ne-rasově“, tedy nikoli jako odlišnou rasu, ale jako skupinu lidí, kteří stejně jako on a jeho blízcí přišli zákonem o scelování pozemků o jistý životní prostor. Snad mu

na romských kočovnicích imponuje ona nezávislost na konkrétním kusu země, mohou se totiž vždy posunout dál, zatímco on toto nedokáže. Je vázán na určité území, kde se mu však po ztrátě občiny však velice obtížně dýchá. Nesentimentální a neplatonická je však i jeho láska k přírodě. Clare přírodu důvěrně zná, ovšem taky je její součástí, využívá ji. Jeho pohled na přírodu není pohledem nezaujatého pozorovatele, je to pohled člověka, kterému není cizí pytláctví, který ví, kde a jak nalíčit past, jaké hnízdo vybrat a jaké ne (právě při vybírání ptačího hnízda spadl ze stromu a vážně se zranil). Řečeno jinými slovy, Clarovi je příroda jeho světem – je to místo, na které si činí jakožto lidská bytost nárok a zamezení volného pohybu v přírodě je pro něj v podstatě totéž jako zavření mezi čtyři stěny.

Matthew Allen

Matthew Allen, majitel léčebny pro duševně choré, byl člověk zvláštního ražení, nicméně svým pacientům se nepochybně věnoval s velkou péčí. Talentovaný muž, mimo jiné přítel významného viktoriánského literáta Thomase Carlyla a Alfreda Tennysona, jehož bratra ve svém ústavu léčil, za sebou měl divoké mládí, spoustu dluhů, které musel s vypětím všech sil platit jeho starší bratr Oswald, kvůli svému lehkovážnému zacházení s penězi se ocitl na čas i ve vězení a když zrovna nebyl ve svazku manželském (ženy mu vždy zemřely), vandroval po Anglii jako potulný kazatel. V roce 1819 nastoupil na doporučení svého bratra jako lékárník do ústavu pro duševně choré v Yorku. Instituce měla špatnou pověst, zejména kvůli zanedbávání péče o pacienty. Ani zde ale Allen dlouho nevydržel a pro svou špatnou pracovní disciplínu byl záhy propuštěn. Jelikož v okolí Yorku bylo ústavů pro choro-myslné hodně, rozhodl se zkusit štěstí na jihu. Zanedlouho založil soukromý ústav High Beech u Eppingu. Není známo, jakým způsobem se mu pro takový projekt podařilo získat peníze, nicméně jako pravděpodobné se historikům jeví, že Matthew Allen využil své výmluvnosti. Každopádně je však jisté, že Allen se na novém místě zcela změnil. Pryč bylo jeho někdejší nezodpovědné chová-

ní, tvrdě se snažil vybudovat respektovaný ústav a pokoušel se do praxe uvádět postupy, které si osvojil u lékařů, vedle nichž pracoval na severu Anglie. Thomas Withers, tehán Allenova bratra Oswalda, zdůrazňoval vklad lékařovy osobnosti do léčby; Thomas Fowler zase prosazoval používání mírných metod a neustálý osobní dohled lékaře. Ostře se stavěl proti tehdy populárnímu pouštění žilou, blistrování a používání projímadel. High Beech bylo na svou dobu luxusní zařízení, pacienti měli k dispozici zahrady i celý les, v nichž mohli relaxovat, dokonce vydávali vlastní noviny.

A ústav si vedl nadmíru skvěle. Léčba probíhala úspěšně, úředníci, kteří psali o sanatoriu zprávy svým nadřízeným, nešetřili chválou a vše se jevilo být na nejlepší cestě. A navštěvovaly ho i známé osobnosti, například manželka Thomase Carlyla v dopise své přítelkyni z 26. října 1831 píše: „Jednoho dne jsem s paní Montagu vyrazila do Eppingu a navštívila zde dr. Allena, Skota původem, který si uprostřed zdejšího lesa zřídil ústav pro choro-myslné. Ten vypadá tak, že i příčetný člověk si v něm připadá jako v ráji. Budovy obrůstají růže a réva, všude okolo jsou zahrady, jezírka, keře, není tu ani náznak nějakého omezování. Ti chudáci jsou tak šťastní a jejich lékař je tak lidský...“

Příběh o mizení vlastního já

S jistou nadsázkou lze říct, že Foulde pro svůj román vytěžil z minima maximum, alespoň co se biografických zdrojů týče. Informace o Clarovi čerpal z vynikající biografie již zmíněného Jonathana Bata (*John Clare: životopis*), doplňující údaje o Allenovi pak z disertace historičky Pamelý Faithfullové. Tyto dva prameny se mu podařilo dokonale „vytěžit“ a napsat příběh, který je velice působivý a dokáže na zhuťnělém prostoru vyjádřit široké spektrum emocí. Je trochu paradoxní, že z trojice historických postav zachycených v knize dosáhne úspěchu vlastně jen Tennyson, tedy zatím nepřiliš úspěšný básník, nápadný svým odérem a nečistým zevnějškem. Clare upadne do zapomnění, Allena semele podnikatelská mašinérie. Přesto čtenář jaksi pod-

vědomě sympatizuje s těmi, kteří prohrají. Clare si získá naši pozornost svou touhou po svobodě, jež se mimo jiné projevuje i obsesí Mary Joyceovou, jeho dětskou láskou. Mary pro něj symbolizuje všechny ženy, které v životě ztratil, ale též ztracené dětství, dobu před tím, než byly pozemky obehnané plotem. Na Allenovi imponuje zase jeho nezdolný duch. Přesto oba o všechno přijdou – Allen přijde o vše, co se mu podařilo vybudovat, John Clare nakonec postupně ztratí i vlastní já. „Inteligenci bych si nebyl jistý. Chci říct – inteligentní je určitě a taky měl vždy vybroušený smysl na lidi. Ale jeho schopnosti dosáhly rozmachu, když byl inspirován – to byl úchvatný pohled. Byl prost vši rétoriky. Scházela mu forma a často používal málo známá slova z rodného nářečí. Ale ta živoucí půda, ten svět, který znal... Pokud mi dovolíte, abych se vyjádřil poněkud extravagantně, ten svět zpíval skrze něj, Anglie, její odvěká a živoucí příroda – zpívala jeho hlasem. Tisíce, tisíce veršů – a vždy svěží, jasně spatřené, melodické, skutečné. Jednoznačně byl obdařen géníem. Jak je možné takovou moc zničit, ptá se a ví, že na to není odpověď...“ říká o Clarovi John Taylor a jeho slova vystihují tragiku básníkovy příběhu: příběhu o zhrouteném světě, který se vzpírá vysvětlení, pochopení. Lze jej jen popisovat – což se Adamu Fouldsovi povedlo skvostně.

Ladislav Nagy

V edici Světová knihovna vyšly tyto svazky:

Anne Michaels: Prchavé okamžiky (svazek 1)
 Sebastiano Vassalli: Labuť (svazek 2)
 Jorge Amado: Zmizení svaté Barbory (svazek 3)
 Hanif Kureishi: Byli jsme si blízcí (svazek 4)
 Richard Mason: Tonoucí (svazek 5)
 Elie Wiesel: Soudci (svazek 6)
 Thomas Brussig: Na kratším konci ulice (svazek 7)
 René Depestre: Chvalozpěv na ženu-zahradu (svazek 8)
 Cha Ĥin: Čekání na Lina (svazek 9)
 Joanna Scottová: Manekýn (svazek 10)
 Nicola Barkerová: Doširoka otevřené (svazek 11)
 Philippe Djian: Za rozcestím (svazek 12)
 Camille Laurensová: V náruči mužů (svazek 13)
 Chuck Palahniuk: Program pro přeživší (svazek 14)
 Michael Cunningham: Hodiny (svazek 15)
 René Depestre: Jako o závod (svazek 16)
 Margaret Atwoodová: Muzeum zkamenělin (svazek 17)
 Elie Wiesel: Pátý syn (svazek 18)
 Haruki Murakami: Norské dřevo (svazek 19)
 Michel Faber: Pod kůží (svazek 20)
 Ian McEwan: Pokání (svazek 21)
 Chuck Palahniuk: Zalknutí (svazek 22)
 Federico Andahazi: Vlámské tajemství (svazek 23)
 Graham Swift: Světlo dne (svazek 24)
 Camille Laurensová: Láska, román (svazek 25)
 Juli Zeh: Orli a andělé (svazek 26)
 Haruki Murakami: Na jih od hranic, na západ od slunce (svazek 27)
 Michael Chabon: Úžasná dobrodružství Kavaliera a Claye (svazek 28)
 Jonathan Coe: Dům spánku (svazek 29)
 Tanja Dückerová: Zóna Berlín (svazek 30)
 Edith Templetonová: Gordon (svazek 31)
 Dorota Masłowska: Červená a bílá (svazek 32)
 Philippe Djian: Třenice (svazek 33)
 Chuck Palahniuk: Ukolébavka (svazek 34)
 Michael Cunningham: Domov na konci světa (svazek 35)
 Joost Zwagerman: Šest hvězdíček (svazek 36)

DBC Pierre: Vernon Bůh Little (svazek 37)
 Nic Kelman: Holky (svazek 38)
 Andrew Sean Greer: Zpověď Maxe Tivoliho (svazek 39)
 Jean-Paul Dubois: Život po francouzsku (svazek 40)
 Ian McEwan: Sobota (svazek 41)
 Juli Zeh: Hráčský instinkt (svazek 42)
 Michael Cunningham: Vzorové dny (svazek 43)
 Alan Hollinghurst: Linie krásy (svazek 44)
 Martin Suter: Odvrácená strana Měsíce (svazek 45)
 Chuck Palahniuk: Deník (svazek 46)
 Régis Jauffret: Blázinec (svazek 47)
 Haruki Murakami: Kafka na pobřeží (svazek 48)
 Jonathan Coe: Pár trotlů (svazek 49)
 Juan Marsé: Ještěřčí ocásky (svazek 50)
 Michael Chabon: Konečné řešení (svazek 51)
 Michel Houellebecq: Možnost ostrova (svazek 52)
 Ismail Kadare: Krvavý duben (svazek 53)
 Terézia Mora: Den co den (svazek 54)
 DBC Pierre: Ludmilina lámaná angličtina (svazek 55)
 Julian Barnes: Arthur & George (svazek 56)
 Esther J. Endingová: Po Valentýnu (svazek 57)
 Ken Kalfus: Americký problém (svazek 58)
 Haruki Murakami: Afterdark (svazek 59)
 Ian McEwan: Na Chesilské pláži (svazek 60)
 E. L. Doctorow: Pochod k moři (svazek 61)
 Chuck Palahniuk: Strašidla (svazek 62)
 Graham Swift: Zítřek (svazek 63)
 Laurent Quintreau: Hrubá marže (svazek 64)
 Kiran Desai: Dědictví ztráty (svazek 65)
 Claire Messudová: Císařovy děti nemají šaty (svazek 66)
 Nancy Hustonová: Rodová znamení (svazek 67)
 Wendy Guerra: Všichni odcházejí (svazek 68)
 Richard Powers: Stopy paměti (svazek 69)
 Jonathan Littell: Laskavé bohyně (svazek 70)
 Don DeLillo: Padající muž (svazek 71)
 Michael Chabon: Židovský policejní klub (svazek 72)
 Lloyd Jones: Pan Pip (svazek 73)
 Haruki Murakami: Konec světa & Hard-boiled Wonderland (svazek 74)
 Steven Hall: Čelisti slov (svazek 75)
 Gilles Leroy: Alabama song (svazek 76)
 Juli Zeh: Temná energie (svazek 77)

Chuck Palahniuk: Snuff (svazek 78)
 Sebastian Barry: Tajný deník (svazek 79)
 Jasutaka Cucui: Peklo (svazek 80)
 Anne Enrightová: Shledání (svazek 81)
 Anne Michaels: Zimní krypta (svazek 82)
 Paolo Giordano: Osamělost prvočísel (svazek 83)
 Haruki Murakami: Sputnik, má láska (svazek 84)
 Tim Davys: Amberville (svazek 85)
 Nuria Amat: Ať na mě přší život (svazek 86)
 Ian McEwan: Černí psi (svazek 87)
 Julian Barnes: Žádný důvod k obavám (svazek 88)
 Peter Murphy: Sezona v pekle (svazek 89)
 Romain Slocombe: Lolita komplex (svazek 90)
 Chuck Palahniuk: Neviditelné nestvůry (svazek 91)
 Sofi Oksanen: Očista (svazek 92)
 Haruki Murakami: O čem mluvím, když mluvím o běhání (svazek 93)
 E. L. Doctorow: Homer a Langley (svazek 94)
 Harry Mulisch: Objevení nebe (svazek 95)
 Chuck Palahniuk: Pygmej (svazek 96)
 Luis Leante: Pamatuj, že tě mám rád (svazek 97)
 Ian McEwan: Nevinný (svazek 98)
 Michael Thomas: Do dna (svazek 99)
 Juan Marsé: Dívka se zlatými kalhotkami (svazek 100)
 Haruki Murakami: Po otřesech (svazek 101)
 Leon de Winter: Právo na návrat (svazek 102)
 Delphine de Vigan: Ani později, ani jinde (svazek 103)
 Chuck Palahniuk: Klub rváčů (svazek 104)
 Colum McCann: Co svět světem stojí (svazek 105)

Světová knihovna
Svazek 106

Adam Foulds
Vířící bludiště

Z anglického originálu The Quickening Maze
vydaného nakladatelstvím Jonathan Cape
v Londýně roku 2009
přeložil Martin Pokorný
Obálku s použitím fotografie ...
navrhl Pavel Hrach
Doslov napsal Ladislav Nagy
Redigovala Anna Urbanová
Odpovědný redaktor Jindřich Jůzl
Technický redaktor Jiří Staněk
Počet stran 192
Vydala Euromedia Group, k. s. – Odeon,
Nádražní 32, 150 00 Praha 5,
v roce 2011 jako svou 5659. publikaci,
v Odeonu publikace 287.
Sazba SF SOFT, Praha
Tisk Tlačiarne BB, spol. s r. o., Banská Bystrica
Vydání první

Naše knihy dodává na trh Euromedia – knižní distribuce,
Nádražní 32, 150 00 Praha 5
Zelená linka: 800 103 203
Tel.: 296 536 111
Fax: 296 536 246
objednavky-vo@euromedia.cz

Knihy lze zakoupit v internetovém knihkupectví
www.bux.cz